

การบริหาร การพัฒนา การมีส่วนร่วม ในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง จังหวัดปทุมธานี
องค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ

ADMINISTRATION, DEVELOPMENT, PARTICIPATION IN KOHKRED SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, NONTHABURI PROVINCE, BAANKLANG
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PATHUMTHANI PROVINCE,
BANGNAMPUENG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
SAMUTPRAKAN PROVINCE

สำเริง เพ็ชรนพรัตน์¹ บุญทัน ดอกไธสง¹ สอาด บรรเจิดฤทธิ์² ปิยะวรรณ เลิศพานิช¹
Samreong Petchnoparat¹ Boonton Dockthaisong¹ Chamnong Adivadhanasit¹ Piyawan Lertphanich¹

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

²หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา 1) การบริหาร การพัฒนา การมีส่วนร่วมในชุมชน ทั้ง 3 องค์การบริหารส่วนตำบล 23 หมู่บ้าน 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ในองค์การบริหารส่วนตำบล 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมในชุมชน (CSR) 4) การบริหาร การพัฒนาโครงการใน องค์การบริหารส่วนตำบล และ 5) เสนอรูปแบบการบริหาร การพัฒนา การมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนใน องค์การบริหารส่วนตำบล โดยการสังเคราะห์เชิง SWOT

ระเบียบวิธีวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกึ่งโครงสร้างและใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบ ตามแนวทางการสัมภาษณ์ การสังเกต แบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์ แบบเชิงลึกกับผู้บริหารทั้ง 3 องค์การบริหารส่วนตำบล สัมภาษณ์แบบเจาะจงกับประชาชน ใน 3 องค์การบริหารส่วนตำบล และสนทนากลุ่มกับตัวแทน กรรมการหมู่บ้าน ผู้ประกอบอาชีพและ ประชาชนทั่วไป เพื่อนำข้อมูลมาสนับสนุนการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนจาก 23 หมู่บ้านในองค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่ง ใช้แนวทางใหม่ในการบริหารชุมชน แนวทางใหม่นี้ให้เสรีภาพมากขึ้น และขณะเดียวกันก็ขยายการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับชุมชนมากขึ้นด้วย 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในชุมชนขยายตัวมากขึ้นจากการออกเสียงเพื่อเลือกตัวแทนของพวกเขาในองค์การบริหารส่วนตำบล กระบวนการคัดเลือกเช่นนี้ใช้คะแนนเสียงส่วนใหญ่เป็นเครื่องตัดสินตามเงื่อนไขของระบอบ ประชาธิปไตย และกระบวนการเช่นนี้ถือเป็นความสำเร็จในการก่อให้เกิดประชาธิปไตยในระดับ ท้องถิ่น 3) ประชาชนจากหลากหลายชาติพันธุ์ในชุมชนไม่ว่าจะเป็นไทย มอญ และมุสลิม สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ และขณะเดียวกันพวกเขาก็สร้างความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน

นอกจากนี้พวกเขายังทำงานร่วมกันในการพิทักษ์อัตลักษณ์ทางสังคมของคนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ปัจจุบันชี้ให้เห็นอีกหนึ่งความสำเร็จในระดับชุมชน 4) โครงการพัฒนาของชุมชนช่วยให้เกิดผลประโยชน์ทางสังคม และขณะเดียวกันก็ช่วยให้เกิดรายได้ทางเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้นกับหลาย ๆ ครอบครัว การมีรายได้เพิ่มขึ้นช่วยให้เกิดโอกาสในการสร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โครงการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอีกปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน 5) ตัวแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องการแนวทางการบริหารใหม่ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ คือ (1) ทักษะในการบริหารจัดการที่ดีของผู้นำชุมชน (2) การมีส่วนร่วมที่มากขึ้นของประชาชนในชุมชน (3) การมีความรับผิดชอบทางสังคมที่มากขึ้นของประชาชน (4) โครงการที่ทำมาก่อนให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนโดยรวม

ABSTRACT

The objectives of this research were to study. 1) Administration, community development in 23 villages. 2) Participation in subdistrict administrative organization community development. 3) Responsibility of the community, 4) Project management of subdistrict administrative and 5) to propose the administrative model of sustainable development at subdistrict administrative. organization, SWOT method was used to synthesize.

The research method was semi-structure qualitative research. The descriptive statistics was used in the interview. The participatory and non participatory observation was also applied in this research. Besides, three administrators of subdistrict administrative organization were interviewed. Moreover, a group conversation with representatives, village committee, laborers, and two citizen was employed for collecting data.

The research findings were 1) All leaders from 23 villages of the 3 Subdistrict Administration Organization adopted a new approach of community management. This approach provided more freedom and at the same time expanded popular participation at community level. 2) Political participations among community people were expanded by voting in order to select member of the Subdistrict Administration Organization. The selecting process was based on the majority vote in democratic term. This process helped to build democracy at community level and became a successful indicator in the community development. 3) People from various ethnics in the community, such as Thais, Mons and Islams, could live peacefully together. They also shared social responsibilities among themselves. Moreover, they worked together to protect their social identities. This factor indicated another successful approach in the community. 4) Community development projects helped to provide more social benefits and at the same time to increase economic income for many families. Having more income provided more opportunity to build a better living condition. These projects showed another successful factor on community

development. 5) A sustainable development model required a new management approach which consisted of as the following: (1) good management skill among community leaders; (2) more people participation in the communities; (3) more social responsibility among the people; (4) developmental projects benefit community as a whole.

คำสำคัญ

การบริหาร การพัฒนา การมีส่วนร่วม

ความสำคัญของปัญหา

การบริหารการพัฒนาและการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด ตำบลบ้านกลาง และตำบลบางน้ำผึ้งนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง ซึ่งพื้นที่ศึกษา 7 หมู่บ้าน จากองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด 5 หมู่บ้านจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลางและ 11 หมู่บ้านจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง รวม 23 หมู่บ้าน เหตุผลที่เลือกศึกษาทั้ง 3 แหล่งการศึกษานั้น เพราะ 3 พื้นที่ศึกษานั้นเป็นชุมชนเชิงประวัติศาสตร์ มีขนบธรรมเนียมประเพณีสามสายวัฒนธรรม คือวัฒนธรรมพุทธ วัฒนธรรมอิสลาม และวัฒนธรรมมอญ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เพราะเป็นแหล่งที่มีวิถีชีวิตชุมชนที่พึ่งพาตนเองเกี่ยวกับการผลิตเครื่องปั้นดินเผา พืชผักสวนครัว เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวและส่งออก ไปขาย เป็นชุมชนที่น่าศึกษาเพราะชุมชนเคยพึ่งพาตนเองได้ และมีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง เมื่อกาลเวลาผ่านไปชุมชนทั้งสามได้กลายเป็นชุมชนที่ถูกกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการตลาด และการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ พื้นที่ได้กลายเป็นพื้นที่น้ำท่วมที่มีผลกระทบต่อการบริหารการพัฒนาเป็นอย่างมากองค์การที่สำคัญคือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นพาหะ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อรักษาไว้ ชุมชนเก่าแก่และอยู่ใกล้เมืองหลวงของประเทศและเสริมสร้างให้ชุมชนพัฒนาอย่างยั่งยืน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อรับทราบปัญหาที่แท้จริง ด้วยเหตุผลดังกล่าวการศึกษาวิถีชีวิตชุมชนภายใต้การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรูปแบบการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นนโยบายของรัฐที่ต้องการให้อิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการบริหารจัดการตนเอง มีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด มีงบประมาณของตนเอง โดยมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ จัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด มีสภาและผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง มีบุคลากรปฏิบัติงานเป็นของตนเอง ทั้งนี้ภายใต้การกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวม ประเด็นที่สำคัญคือจะต้องให้ความสนใจหลักการบริหารการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นคนจึงเป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนกำลังในการทำกิจกรรมด้านต่างๆ ในอันที่จะก่อให้เกิดการเติบโตและก้าวหน้าขององค์กรและประเทศชาติ ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพเป็นนโยบายของรัฐบาลในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 2 ที่ต้องปรับกระบวนการ

ทัศนวิสัยในการพัฒนาประเทศ โดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคนเท่านั้น ดังนั้นแผนพัฒนาประเทศในอนาคตจึงต้องมี 3 เรื่อง คือพัฒนาศักยภาพของคนพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและร่วมแรงร่วมใจสร้างสรรค์ และพัฒนาท้องถิ่นให้พึ่งตนเองได้ (ศุภร ศรีแสน, 2539) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาชนบทหรือการพัฒนาสังคมแนวใหม่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยถือว่าเป็นแนวทางการพัฒนาแนวใหม่ที่จะเปลี่ยนแปลงฐานะของประชาชนให้เป็นผู้กำหนดการพัฒนาตนเองและถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาชุมชนประสบผลสำเร็จ (ทวิทอง หงส์วิวัฒน์, 2527) โดยเฉพาะการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งเป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดและอยู่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด เป็นสังคมขนาดเล็กแต่มีจำนวนมาก เป็นพื้นฐานการปกครองประเทศ ประเทศจะเจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองและมั่นคงทางด้านการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจและสังคมมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านทุกคนต้องการอยู่ดีกินดี มีความคิดก้าวหน้า มีระเบียบวินัย ร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อแก้ปัญหาของหมู่บ้านเพราะหมู่บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ในปัจจุบันจึงต้องเริ่มต้นที่หมู่บ้านก่อน (กรมการปกครอง, 2542)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากวรรณกรรมและการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับการบริหาร การพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยได้ศึกษาผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องของลิขิต อธิเวศิน (2544) อภิชัย พันธเสน (2539) นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2544) อุดม ทุมโฆสิต (2551) บุญทัน ดอกไธสง ซึ่งมีผลงานวิจัย เกี่ยวกับในเรื่องดังกล่าวนี้ ได้เสนอภาพรวมและรูปแบบการบริหาร การพัฒนา การมีส่วนร่วม แต่การศึกษาเหล่านั้นมิได้ศึกษาในพื้นที่เฉพาะซึ่งมีเอกลักษณ์พิเศษ เป็นของตนเอง ผู้วิจัยจึงเข้าไปสำรวจตรวจสอบพื้นที่เหล่านี้เพื่อหาความร่วมมือ ความร่วมมือของประชาชนในการบริหาร การพัฒนา การมีส่วนร่วม หลังจากได้ทบทวนวรรณกรรมรอบด้านจึงเสนอปัญหา วัตถุประสงค์และกรอบทฤษฎีด้วยหลักการดังนี้

1. กรอบความคิดหลักในการวิจัย (Domain Conceptual Frame Work of Research) ทั้ง 3 ชุมชนศึกษานั้นแม้มีวัฒนธรรมแตกต่างกันแต่มีความสามัคคีกันเป็นอย่างสูง
2. ขนบธรรมเนียมประเพณีและแหล่งโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ มีนัยสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เป็นอย่างสูง

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้จึงได้กำหนดคำถามไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ผู้นำการบริหารการพัฒนาทั้ง 3 องค์การบริหารส่วนตำบล 23 หมู่บ้านมีลักษณะเป็นอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทั้ง 3 องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นอย่างไร
3. การบริหาร การพัฒนาโครงการ ใน 3 องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นอย่างไร
4. รูปแบบการบริหาร การพัฒนา การมีส่วนร่วม อย่างยั่งยืนมีรูปแบบอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษา การบริหาร การพัฒนา และการมีส่วนร่วมในชุมชน ทั้ง 3 องค์การบริหารส่วนตำบล 23 หมู่บ้าน
2. สร้างตัวแบบของการบริหาร การพัฒนา และการมีส่วนร่วมในระดับชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ อบต. ในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการศึกษา “ เชิงคุณภาพแบบกำหนดพื้นที่ ” เป็นวิธีการศึกษาแบบเฉพาะกรณี ชาย โพรสิตา (2549) นำเสนอวิธีการวิจัยที่เน้นการศึกษากรณีและมีขอบเขตกำหนดได้ชัดเจนสมบูรณ์ในตัวเอง โดยผู้วิจัยได้เลือกกรณีที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งให้ข้อมูลหลากหลายและครอบคลุม เป็นการศึกษาแบบมุ่งหาคำอธิบาย ก่อนที่จะมีการสร้างสมมติฐานและกรอบแนวคิด สำหรับอธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาจากข้อมูลใหม่ด้วยการกำหนดรหัส (Coding) เป็นเครื่องมือในการจำแนกข้อมูล (เชิงคุณภาพ) ออกเป็นหน่วยย่อยเป็นรหัส (ชื่อ) ที่มีความหมายเฉพาะตัว เพื่อจัดการกับข้อมูลได้สะดวก คือการบูรณาการข้อมูลที่จัดกลุ่มแล้วให้เป็นเรื่องราวที่มีความหมายมาสร้างสมมติฐานและกรอบแนวความคิดที่มาจากข้อมูลเชิงประจักษ์โดยตรง

1. วิธีการเก็บข้อมูล
  - 1.1 เก็บข้อมูลจากเอกสารทางการข้อมูลทางราชการ (Official Documentary Data)
  - 1.2 ศึกษาจากข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับการบริหาร การมีส่วนร่วม การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อนำมาสนับสนุนสมมติฐานและกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires)
  - 1.3 กลุ่มเป้าหมายใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) และแบบตอบคำถามจากประชากรตัวแทนที่มี ส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงที่ปฏิบัติจริง จะทำให้ข้อมูลที่ได้ละเอียดในเชิงลึก ถูกต้อง แม่นยำ เชื่อถือได้
2. แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม จาก 3 องค์การบริหารส่วนตำบล 1) ฝ่ายบริหาร นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภา สมาชิกสภา จำนวน 12 คน 2) กรรมการหมู่บ้าน กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ และตัวแทนประชาชนในตำบล จำนวน 30 คน 3) ประชาชนทั่วไปที่จาก 3 ตำบล จำนวน 90 คน
3. วิธีการรวบรวมข้อมูล
  - 3.1 ใช้การสัมภาษณ์ (Interview Guide) โดยเลือกกรณีที่น่าสนใจเฉพาะกลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และการพัฒนาบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
  - 3.2 ใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่วิจัยทั้ง 3 องค์การบริหารส่วนตำบล
  - 3.3 ใช้การบันทึก (Record) จากภาคสนาม ด้วยการสังเกตการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากแนวทางการสัมภาษณ์ การสังเกตทั้งการสังเกตที่มีส่วนร่วมและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมแล้วนำมาหาข้อสรุป เพื่อตอบวัตถุประสงค์ทางการวิจัย

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาหาค่าร้อยละของประชากรผู้ให้ข้อมูลในแต่ละ กลุ่มเชิงพรรณนา โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบตอบคำถามสนทนากลุ่ม ตามที่ผู้วิจัยกำหนดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร ตอนที่ 3 ข้อมูลแบบตอบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม/แบบสอบถามบุคคลทั่วไป

5. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือให้มีคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรึกษาคณาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการวิจัยพร้อมทั้งผู้มีประสบการณ์หลากหลายสาขาอาชีพเพื่อแก้ไขปรับปรุงสำนวนคำถามให้ถูกต้องตรงประเด็น จนสามารถนำไปดำเนินการทดสอบแบบสอบถามแนวสนทนา กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจริงจำนวน 2 ครั้งๆ ละ 20 คน จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย แล้วนำปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลการทดสอบสัมภาษณ์แบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจน กระชับ ตรงประเด็นและเข้าใจง่ายตรงตามวัตถุประสงค์

6. ความน่าเชื่อถือในการวิจัย การสร้างความเข้มแข็งเกี่ยวกับความเที่ยงตรงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในทางสังคมศาสตร์มีมากกว่าแนวทางเดียว ตามแนวคิดของซิลเบอร์เกอร์ (Silbergh, 2001) กล่าวว่า Triangulation เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในการนำมาใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

6.1 จริยธรรมในการวิจัย (Ethical Code Of Research) เพื่อสร้างความเที่ยงตรง (Validity) ในระบบความสัมพันธ์ของปัญหาการวิจัย เช่น อะไรคือแนวคิดหลัก ๆ อะไรเกิดจากแนวความคิดนั้น มีประเด็นอะไรบ้าง ปัญหาแต่ละข้อมีผลกระทบและเป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และทำไมจึงเป็นอย่างนั้น รวมทั้งวิธีการศึกษาในการสอบถามข้อมูลในประเด็นใดประเด็นหนึ่งนั้น เมื่อสอบถามแล้ว และเมื่อคนอื่นไปสอบถามหรือถามซ้ำ คงได้ข้อมูลเช่นเดิม

6.2 ความเชื่อถือได้ (Reliability) แล้วผลของการสอบถามตัวแปรศึกษา สามารถบอกเป็นระดับหรือเป็นร้อยละ หรือค่าเฉลี่ยหรือความเห็นของคนส่วนใหญ่ (โดยภาพรวม) ได้ตรงกับหน่วยสอบถามตามตัวแปรนั้นๆ ได้เด่นชัด ซึ่งสามารถอ้างอิงเป็นตัวแทนของประชากรในภาพของการวิจัยอย่างมีนัยสัมพันธ์ (Representativeness)

ผลการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้มแข็ง มีความเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิผลในการบริหาร นอกจากนี้ ความเป็นผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ตอบสนองกับสถานการณ์สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ทั้งในความเป็นประชาธิปไตย ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการบริหารงานให้ทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนท้องถิ่น อีกทั้งผู้นำการมีเปลี่ยนแปลงการยอมรับ ในสิ่งใหม่ อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และผลการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นแนวทางการบริหารจัดการองค์การให้เป็นที่ยอมรับของผู้นำองค์กรราชการในปัจจุบัน จากผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำ

(Leaderships) จากทั้ง 3 องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformation Leadership) หรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง (สมัยศ นาวิการ, 2544)

2. ผู้บริหารจาก 3 องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีการศึกษา มีการใช้เทคโนโลยี มีทรัพยากรมนุษย์ มีสิ่งแวดล้อม มีทรัพยากรทางกายภาพ มีองค์กรชุมชน และมีเศรษฐกิจชุมชน เป็นปัจจัยที่สามารถบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ทำให้การบริหารโครงการต่างๆ สำเร็จตามกำหนดการบริหาร และพบว่าการปฏิบัติงานของบุคลากรมีแนวทาง การทำงานรูปแบบใหม่ขึ้นมา เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยม ความเชื่อ อันเป็นการเพิ่มศักยภาพการทำงานขององค์กร และสร้างวัฒนธรรมการทำงานในเชิงรุก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นกับท้องถิ่น ทำให้มีเอกลักษณ์ชุมชนที่เป็นของตนเอง ดังสะท้อนให้เห็นได้จากการผลิตสินค้า OTOP และการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น และทั้งยังดำเนินการให้สอดคล้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ตามกรอบของ (สำนักงานคณะกรรมการพลเรือน, 2546)

3. ประสิทธิภาพการพัฒนา พบได้จากการบริหารโครงการที่ดี การมีส่วนร่วมในโครงการโครงการมีความโปร่งใส และโครงการทำให้เกิดผลกำไร ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนโดยรวม การพัฒนาในภาพรวมพบว่า การบริหารโครงการเป็นการให้ประชาชนระดับล่างเสนอโครงการผ่านกรรมการหมู่บ้าน ผ่านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นตัวแทนและนำเข้าสู่สภา มีการพิจารณาตามหลักความเป็นจริงในสิ่งที่เสนอตามสภาวะในแต่ละสภาพความเหมาะสม สามารถตรวจสอบได้ โปร่งใส แสดงการดำเนินการอย่างชัดเจนพิจารณาได้จากการมีรายได้เพิ่มขึ้น ครอบคลุมอุปถัมภ์ สถานะสภาพของตำบลเป็นที่ยอมรับทั่วไป ชุมชนถือเป็นสังคมฐานรากที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่แตกต่างและหลากหลายตามภูมินิเวศน์ การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มากมาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน จึงเป็นเหตุให้มีความยั่งยืนเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาและกระบวนการตัดสินใจ ด้วยเหตุนี้จึงนำมาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนสามารถกำหนดชีวิตและดำเนินชีวิตตามความต้องการของตนเองได้มากขึ้น จึงจะนำมาสู่ชุมชนที่มีความเข้มแข็งและสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2554-2559) และสอดคล้องกับแนวความคิด สบพันธ์ ชิตานนท์ (2549) ได้ให้นิยามความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า “การพัฒนาที่บูรณาให้เกิดองค์รวม คือองค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ กล่าวคือ ธรรมชาติแวดล้อมกับเศรษฐกิจจะต้องบูรณาการเข้าด้วยกันจะทำให้เกิดสภาพที่เรียกว่าเป็นภาวะยั่งยืนทั้งในทางเศรษฐกิจและในทางสภาพแวดล้อม การคุ้มครองสภาพแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้มนุษย์เป็นแกนกลางการพัฒนาเพื่อสร้างให้เกิดความสมดุล ระหว่างคนธรรมชาติ และสรรพสิ่ง เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยความเกื้อกูลกัน ไม่ทำลายล้างกันทุกสิ่งในโลกก็จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง”

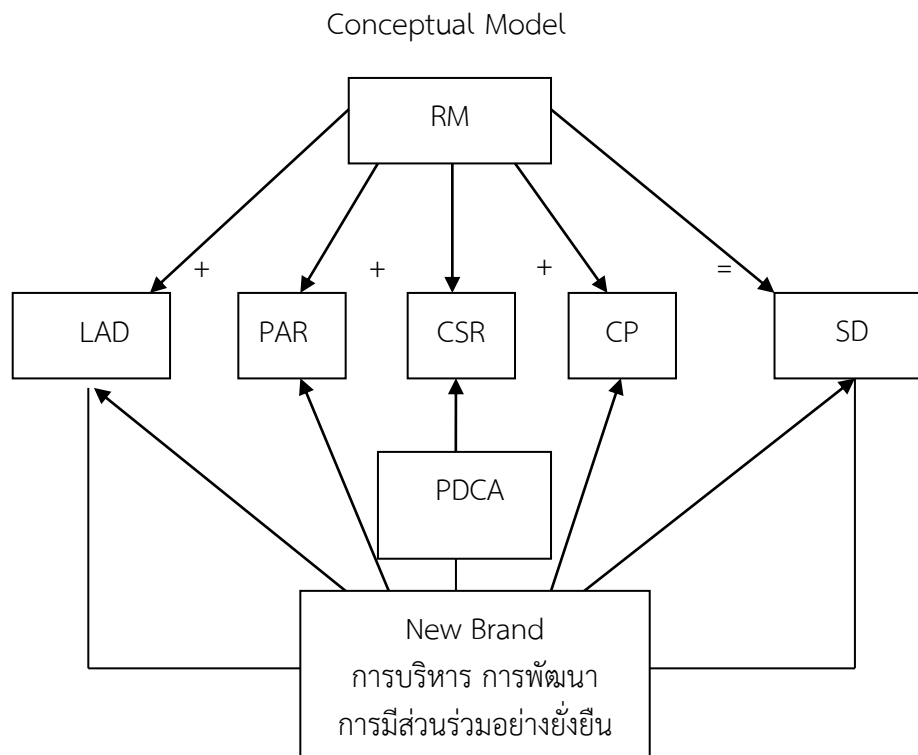
4. ประสิทธิภาพความพึงพอใจอันเกิดจากผลของ การบริหาร การพัฒนา การมีส่วนร่วม ได้แก่ ประสิทธิภาพประชาธิปไตยในชุมชน ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจชุมชน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนในชุมชน มีความพึงพอใจสร้างความมั่นคง เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ จึงเชื่อได้ว่ากรอบแนวคิดดังกล่าว สามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนด

ยุทธศาสตร์การบริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับองค์การและประชาชน โดยรวมได้ การมีส่วนร่วม ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมการพัฒนาให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์การ มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน พุทธ มอญ อิสลาม เพราะในแต่ละองค์ประกอบ มีส่วนสร้างเสริมและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้มีวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันเป็นที่มาอย่างสร้างสรรค์เป็นหนึ่งเดียวกันได้ สอดคล้องกับทฤษฎีมาสโลว์ (Maslow, 1970 อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์, 2552) กล่าวว่าการเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือ การเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งในการปฏิบัติงานและถ้าจะให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจ ในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมโดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของมาสโลว์ ที่เรียกว่า ลำดับขั้น ความต้องการ (Hierarchy of Needs) คือความต้องการของคนจะเป็นไปตามลำดับจาก น้อยไปมากมีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้ (1) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological Needs) (2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and Security Needs) (3) ความต้องการ ทางด้านสังคม (Social Needs) (4) ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-Esteem Needs) (5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-Actualization Needs)

แต่จากการศึกษาพบว่าในท้องถิ่นยังขาดการประสานงาน และการระดมการมีส่วนร่วม ของประชาชน เพราะถ้าประชาชนมีส่วนร่วม (Participation) ได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นใน การวางแผน และการบริหารโครงการ (Community Project) ที่สนองตอบต้องสอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนมากขึ้นจะทำให้ประชาชนนั้นมีความมุ่งมั่น มีความพร้อม ที่จะรับใช้บริการชุมชน ของเขา ซึ่งจะนำไปสู่หลักการความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) อันเป็นหลักการที่สำคัญที่จะนำประชาชนไปสู่ความรับผิดชอบต่อสถานะความเป็นอยู่ของประชาชน และตนเองอย่างมีพลัง ดังนั้นผลจากการศึกษาสามารถสร้างเป็นต้นแบบได้ว่า PAR +CSR+CP จะสามารถ เป็นแรงขับเคลื่อน (Driving Force) ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งถือเป็นพลังหลัก และกลไกของ ความเจริญเติบโตในระยะยาว (Engine Of Growth and Development) พลังนี้มีความเข้มแข็ง มีระเบียบวินัย ความโปร่งใสก็จะเกิดขึ้น และผู้นำการบริหารมีความรู้ มีความเป็นผู้นำอย่างเข้มแข็ง และได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น PAR +CSR+CP ก็จะไปสู่การบริหาร การพัฒนา โครงการในชุมชนนั้นๆ อย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมุ่งตอบสนอง ที่สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชน ดังนั้นพลังแห่งความมุ่งมั่นตั้งใจ ที่มีจิตอาสาจะทำให้โครงการทุกโครงการไม่ว่าโครงการจะ เกิดขึ้นจากจิตอาสา พัฒนาคณะหรือจิตอาสาพัฒนาชุมชน ซึ่งจะเกิดจากงบประมาณภายในชุมชน หรือโครงการที่ได้รับงบประมาณจากส่วนกลาง ใช้บริการโครงการเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การ พัฒนาโดยคำนึงถึงผลผลิต และผลลัพธ์ที่ส่วนบุคคลและสังคม ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างยั่งยืน เช่น โครงการสร้างถนน โครงการป้องกันน้ำท่วม ปกป้องคุ้มครองรักษาโบราณสถานสมบัติสร้างสรรค์ รักษาปกป้องคุ้มครองสภาพแวดล้อมให้คงสภาพและดีขึ้น ซึ่งการกระทำนั้นต้องโปร่งใส มีคุณค่า ได้ผลประโยชน์ที่สามารถวัดได้ระดับ 4E คือ โครงการนั้นจะต้องสามารถวัดได้ สามารถตีราคาต้นทุน ได้ มีประสิทธิภาพและโครงการนั้นๆ เมื่อสำเร็จในการบริหารจัดการชุมชนแล้ว ผลสำเร็จของ โครงการเป็นโครงการที่คุ้มค่า เป็นโครงการที่ตอบสนองความต้องการ และเป็นโครงการที่ประชาชน เห็นพ้องกันว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชีวิตของพวกเขา นอกจากนี้การพัฒนาการมีส่วนร่วมยังได้

นำหลักการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) สิ่ง ที่จะทำให้เกิดการบริหารงาน ไม่สำเร็จมาร่วม ในการดำเนินการและใช้หลักตรวจสอบการทำงานทุกระบบ ด้วยหลักการของ Deming Cycles ซึ่ง ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) P การปฏิบัติ (Doing) D การตรวจสอบ (Check) C การกระทำ (Action) A อย่างต่อเนื่องมีเป้าหมายจะทำให้สังคมนั้นอยู่อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ สมการตัวแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพที่ 1.1 การบริหาร การพัฒนา และการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

ถ้า LAD เป็นตัวแทนสรรพสิ่งที่เกิดจากภาวะผู้นำ ไปสู่การบริหาร การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยนำข้อมูลต่างๆ ความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยีสมัยใหม่ลงสู่องค์การบริหารส่วนตำบล (Input) ส่วนถ้า PAR +CSR+CP เป็น Process ที่จะขับเคลื่อนระบบการทำงานต่าง ๆ ในภาคประชาชนมีส่วนร่วม มีจิตอาสา และมีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งร่วมรับผิดชอบต่อโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน RM จะเป็นตัวช่วยให้การขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าวให้เดินไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ด้วยการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในระบบ PDCA เป็นเครื่องมือตัวหนึ่งที่จะช่วยทบทวนทุกระบบในการทำงานให้ต่อเนื่อง สามารถตรวจสอบได้ มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน ดังแผนภาพที่ 1.1 จะนำไปสู่กระบวนการ Outcomes คือ SD (Sustainable Development) การพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การบริหารองค์การส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจของรัฐ (Decentralization) ไปสู่ระดับล่าง ที่เรียกว่าระดับรากหญ้าซึ่งเป็นฐานรากสำคัญของประเทศ ให้มีโอกาสดำเนินการอำนาจ บริหารความต้องการของตนเอง แต่องค์การส่วนท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็งพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ซึ่งในบางกรณีองค์การเหล่านี้ก็ต้องการให้รัฐบาลกลางช่วยเหลือด้วย

1.2 ความสำคัญของการบริหาร คือ การกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติให้ บรรลุเป้าหมาย โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนรู้ข้อดีข้อด้อย ของ แต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายคือความผาสุกทั่วกันของประชาชน

1.3 แนวคิดในการบริหาร การพัฒนาและ การมีส่วนร่วมที่เป็นประชาธิปไตย นำไปสู่ ตัวแบบการพัฒนาที่สามารถนำไปเป็นแนวคิดสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลในยุคโลกาภิวัตน์

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2542). **กฎหมายระเบียบและข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบล (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2542)**. กรุงเทพฯ: อสารศึกษาดินแดน.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2549). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณ.
- แผนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 9. (2554-2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- ศุภร ศรีแสน. (2539). **ปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษา**. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- สปพันธ์ ชิตานนท์. (2549). **เอกสารประกอบการสอน กระบวนวิชา HU 801 พฤติกรรมมนุษย์ ในองค์กร (Human Behaviors in Organization)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมยศ นาวิการ. (2544). **ความหมายการบริหารจัดการ**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สำนักงานคณะกรรมการพลเรือน. (2546). **ค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- อคิน รพีพัฒน์. (2552). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ศึกษานโยบาย สาธารณะสุข มหาวิทยาลัยมหิดล**. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณ.
- Silbergn, D. M. (2001). **Doing Dissertations in politics**. London and New York: Routledge.